

Родителска отговорност

Родителската отговорност включва всички права и задължения, свързани с децата и тяхното имущество. Въпреки че това понятие се различава в отделните страни от ЕС, то обикновено включва правата на попечителство и посещения.

Ако сте международна двойка с едно или няколко деца, която е в процес на разделяне, ще трябва да се разберете по отношение на родителските права.

Откъде да започнем?

Какво представляват родителските права? Какво представлява правото на лични отношения с детето?

Докато родителите живеят заедно, те обикновено упражняват съвместно родителските права над своите деца. Ако обаче родителите се разведат или се разделят, те трябва да решат как ще упражняват тези права в бъдеще.

Родителите могат да решат, че детето ще живее последователно с един от двамата си родители или само с единия от тях. Във втория случай другият родител обикновено има право да посещава детето в определено време.

Родителските права обхващат и други права и задължения, свързани с възпитанието и отглеждането на детето, включително правото на грижа за детето и за неговото имущество. Родителските права обикновено се упражняват от родителите, но те могат да бъдат възложени на институция, на която детето е поверено.

Кой решава относно родителските права и правото на лични отношения с детето?

Родителите могат да се споразумеят по тези въпроси по взаимно съгласие. Ако родителите не успеят да постигнат съгласие, може да помогне медиатор или адвокат. За да намерите медиатор, щракнете на връзката в долната част на тази страница.

Ако родителите не могат да постигнат съгласие, може да се наложи да се обърнат към съда. Съдът може да реши да предостави упражняването на родителските права на двамата родители (съвместно упражняване) или на един от родителите (самостоятелно упражняване). Ако само единият родител упражнява родителските права, съдът може да реши да предостави на другия родител право на лични отношения с детето.

Ако става въпрос за международна двойка, правилата на ЕС определят кой съд е компетентен да разгледа делото. За да намерите кой е компетентният съд, щракнете на връзката в долната част на тази страница.

Основната цел е да се избегне двамата родители да сезират съда в собствената си държава и по един и същи случай да бъдат постановени две различни решения. Принципът е, че компетентен е съдът в страната по обичайното местопребиваване на детето.

Решението ще бъде ли изпълнено в другата страна от ЕС?

Съществува механизъм за признаване и изпълнение на решенията, който гарантира, че след постановяването му решението на съда се изпълнява и в другите страни от ЕС. Това улеснява лицата, на които са предоставени родителските права, да ги упражняват.

По-конкретно, решение относено правото на лични отношения с детето ще бъде признато в друга държава – членка на ЕС, без да се изисква минаването през специална процедура, като по този начин се улесняват отношенията между детето и двамата родители.

Кои правила на ЕС се прилагат?

Правилата, уреждащи спорове по презгранични дела между децата и техните родители, са част от Регламент „Брюксел IIa“. Тези правила се прилагат по еднакъв начин за всички деца, без значение дали те са родени от брака или не.

Регламент „Брюксел IIa“ е основополагащият инструмент на ЕС за съдебното сътрудничество по брачни дела и дела, свързани с родителската отговорност. Регламентът се прилага от 1 март 2005 г. във всички държави – членки на ЕС, с изключение на Дания.

Моля, изберете знаме, за да получите подробна информация за съответната страна.

Връзки по темата

- Намиране на медиатор
- Намиране на компетентен съд
- Прочетете брошурата

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.

Последна актуализация: 18/01/2019

Родителска отговорност - България

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?
- 2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?
- 3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?
- 4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?
- 5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?
- 6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?
- 7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?
- 8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?
- 9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?
- 10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложа към молбата си?
- 11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?
- 12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по производството?
- 13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?
- 14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?
- 15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

- 16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърне, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?
 - 17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?
-

1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

Легалните термини, възприети в българското законодателство са „родителски права и задължения“ и „упражняване на родителски права“. Понятието включва всички права и задължения на родителите по отношение на ненавършилите пълнолетие деца.

Малолетни са децата на възраст до четиринадесет години, а децата на възраст от четиринадесет до осемнадесет години са непълнолетни деца. Родителски права се упражняват както по отношение на малолетни, така и по отношение на непълнолетни деца.

При осиновяване между осиновения и неговите низходящи, от една страна, и осиновителя и неговите роднини - от друга, възникват права и задължения като между роднини по произход, а правата и задълженията между осиновения и неговите низходящи с роднините им по произход се прекратяват.

С решението за прекратяване на брака с развод, съдът задължително се произнася по въпросите относно упражняването на родителските права, личните отношения и издръжката на децата, родени от брака, както и за ползването на семейното жилище, при което се взема предвид интересът на децата.

Съдът решава на кого от съпрузите да се предостави упражняването на родителските права, определя мерките относно упражняването на тези права и относно личните отношения между децата и родителите и издръжката на децата. При определяне на родителя, на когото се предоставя упражняването на родителските права, съдът преценява всички обстоятелства с оглед интересите на децата, като изслушва родителите и децата, ако са навършили десет години.

2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

Общото правило е родителските права да се упражняват от двамата родители заедно и поотделно.

Изрично е уредено правото на бабата и дядото на контакти с детето.

Ненавършилите пълнолетие деца са длъжни да живеят при родителите си, освен ако важни причини налагат да живеят другаде. При отклонение от това задължение, по искане на родителите, районният съд по местоживеенето им, след като изслуша детето, ако е навършило десет години, издава заповед за връщането му при родителите.

Всеки от родителите може сам да представлява малолетните си деца и да дава съгласие за правните действия на непълнолетните си деца само в техен интерес.

Отчуждаването на недвижими и движими вещи с изключение на плодовете и вещите, които подлежат на бързо разваляне, обременяването им с тежести и изобщо извършването на действия на разпореждане, които се отнасят до имущества на ненавършили пълнолетие деца, се допуска с разрешение от районния съд по местоживеенето само при нужда или очевидна тяхна полза. Дарение, отказ от права, даване на заем и обезпечаване на чужди задължения чрез залог, ипотека или поръчителство от ненавършили пълнолетие деца са нищожни.

3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?

Когато поведението на родителя представлява опасност за личността, възпитанието, здравето или имуществото на детето, районният съд служебно или по искане на другия родител или на прокурора взема съответни мерки в интерес на детето, като при нужда го настанява в подходящо място.

Такива мерки се вземат и когато родителят поради продължителна физическа или душевна болест или поради продължително отсъствие или други обективни причини не е в състояние да упражнява родителските си права. В особено тежки случаи: когато без основателна причина трайно не полага грижи за детето и не дава издръжка; когато е оставил детето за отглеждане в специализирана институция и не го е потърсил в шестмесечен срок от деня, в който е трябвало да го вземе, родителят може да бъде лишен от родителски права.

Производството за лишаване от родителски права се образува служебно от районния съд или по искане на другия родител или на прокурора. Във всички случаи на ограничаване или лишаване от родителски права съдът определя и мерките относно личните отношения между родителите и децата.

При изменение на обстоятелствата или по молба на родителя, съдът може да възстанови родителските му права.

Съдът съобщава служебно на общината по местожителството на родителя за съответно вписване на лишаването от родителски права или на последвалото им възстановяване, за да бъде назначен попечител - при непълнолетните деца или настойник – при малолетните деца.

По силата на съдебно решение, в производство по молба на дирекция „Социално подпомагане“ може да бъде настанено извън семейството си дете, чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени или по обективна причина или без основателна причина трайно не полагат грижи за детето, което е жертва на насилие в семейството и съществува сериозна опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие. В социално заведение или в приемно семейство се настанява детето и в случаите по чл. 11 от Конвенцията за защита правата на детето от 1996 г.

Настаняването на дете в семейство на роднини или близки, както и настаняването на дете за отглеждане в приемно семейство или специализирана институция, се извършва от съда. До произнасяне на съда, дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето извършва временно настаняване по административен ред.

4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?

При разногласие между родителите, които живеят заедно, по отношение на въпроси, свързани с упражняване на родителските права, спорът се решава от районния съд след изслушване на родителите и ако е необходимо, на детето. Решението може да се обжалва по общия ред.

Когато родителите не живеят заедно и не могат да постигнат съгласие при кого от тях да живеят децата им, спорът се решава от районния съд по местопребиваването на децата, след като бъдат изслушани, ако са навършили десет години. Решението може да се обжалва по общия ред.

5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?

Извънсъдебни споразумения по въпроси, свързани с предоставяне, упражняване на родителски права, режим на контакти на родителя, който не упражнява родителските права, могат да бъдат сключени между родителите, но не подлежат на принудително изпълнение. Независимо от наличието на извънсъдебно споразумение, всеки от родителите може да повдигне спор за предоставяне на упражняването на родителските права или за режим на контакти с детето пред съд, като съдът ще разреши спора за упражняването на родителските права занапред, независимо от наличието на извънсъдебно споразумение. Идентична е правната уредба на режима на контакти на детето с родителя, комуто не е предоставено упражняването на родителските права и който не живее с детето.

6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?

Съгласно Закона за медиацията, семейни спорове могат да бъдат предмет на медиация, но постигнатото споразумение в частта за родителските права подлежи на принудително изпълнение съгласно Гражданско процесуалния кодекс след изричното му одобряване от съда.

7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?

Съдът може да вземе решение по всеки въпрос, с който е сезиран, включително мястото на пребиваване на детето, определяне на родител, който ще упражнява родителските права, определяне на режим на контакти на детето с другия родител, правата за посещение/достъп на родителите, задължението за изплащане на издръжка на детето, изборът на училище за детето, името на детето и т.н. Виж. Въпрос №3 и 4

8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?

По принцип родителят, който упражнява родителските права, взема решения, засягащи ежедневието на детето, вкл. например да реши кое училище ще посещава детето. Съществуват и действия, при които е необходимо съгласието на двамата родители, напр. издаване на документи за самоличност на детето, напускане на страната, независимо от продължителността и целта на напускането, вкл. с туристическа цел.

9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?

Когато родителите не живеят заедно, съдът е задължен да определи един от двамата родители, който ще упражнява родителските права, както и в същото решение да определи режим на контакти с другия родител. Независимо от горното, няма ограничения при съдебна спогодба родителите да определят по –широк от възприетия от практиката режим на контакт на детето с другия родител. Възприетата практика на съдилищата, приета и от страните по брачни дела, е определяне на режим на контакти в два или повече почивни дни през месеца и определен брой седмици през ваканцията на детето.

10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложи към молбата си?

Компетентен е районният съд по местожителството на ответника. Когато искът е съединен с иск за издръжка на детето, ищецът може да предяви претенцията и пред съда по собственото си местожителство.

11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?

Производството по молбите за спорове за упражняване на родителски права се разглежда по общия ред.

Когато въпросът се разглежда в рамките на висящ исков процес за развод, родителите могат да поискат от съда да постанови привременни мерки по отношение на детето за упражняване на родителски права и режима на контакти с другия родител.

12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разностите по производството?

Страните по делото могат да получат правна помощ при общите условия за предоставяне на правна помощ, уредени в Закона за правната помощ.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?

Решението, постановено от районния съд, подлежи на въззивно обжалване по общия ред, пред окръжен съд, в двуседмичен срок от получаване на преписа от решението от страната.

14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?

Влезлите в сила решения на съда подлежат на принудително изпълнение при условията и по реда на Гражданско процесуалния кодекс. По отношение на задълженията за извършване на определено незаместимо действие или бездействие, както и по отношение на задължението за предаване на дете съществуват изрични разпоредби. Принудителното изпълнение се осъществява от държавен или частен съдебен изпълнител по избор на взыскателя.

15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

Прилага се Регламент №2201/2003 на Съвета на ЕО относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и дела свързани с родителска отговорност, както и разпоредбата на чл.621 от Гражданско процесуалния кодекс (в сила от 24.07.2007год.).

16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърна, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Прилага се Регламент №2201/2003 на Съвета на ЕО относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и дела свързани с родителска отговорност – чл.622 от Гражданско процесуалния кодекс (в сила от 24.07.2007год.)

Родово компетентен е окръжният съд по местожителството на насрещната страна, а ако последната няма постоянен адрес на територията на Република България - по местожителството на заинтересованата страна, а когато и заинтересованата страна няма местожителство в Република България - пред Софийски градски съд.

Молбата за признаване и допускане на изпълнение на решение на чуждестранен съд или на друг чуждестранен орган за упражняване на родителски права и за възстановяване упражняването на родителски права при неправомерно прехвърляне на дете, основаваща се на Европейската конвенция за признаване и изпълнение на решения за упражняване на родителски права и възстановяване упражняването на родителските права от 1980 г., съставена в Люксембург на 20 май 1980г. (ратифицирана със закон - ДВ, бр.21 от 2003г.) (ДВ, бр.104 от 2003г.), наричана по-нататък "Люксембургската конвенция", се разглеждат от Софийския градски съд в открито заседание, в което участват Министерството на правосъдието или молителя, страните по чуждестранното решение и прокурор. Съдът изслушва детето след становище от дирекция "Социално подпомагане" към общината по настоящия адрес на детето. Производството за признаване и допускане на изпълнение на чуждестранно решение се спира, когато : в български съд има висящо производство по съществото на спора, което е започнало след производството в държавата, където е постановено решението, чието признаване и/или допускане на изпълнение се иска. Горното се прилага и в случаите , когато друго решение относно упражняване на родителските права е предмет на производство по признаване и/или допускане на изпълнението му пред българските съдилища, като се уведомява незабавно съответния съд, който е длъжен да се произнесе в едномесечен срок от уведомлението.

Съдът се произнася с решение в едномесечен срок от постъпването на молбата, което подлежи на обжалване пред Софийския апелативен съд, чието решение е окончателно.

По същия ред се разглеждат молбите за признаване и допускане на изпълнение на решение за упражняване на родителските права, постановено след прехвърлянето на детето, ако с решението това прехвърляне е обявено за неправомерно. Признаването и изпълнението на решение на друга държава - страна по Люксембургската конвенция, се отказва в случаите по чл. 8 и чл.9, когато са налице предпоставките по чл. 10, ал. 1 от конвенцията, и се допуска само и доколкото то е изпълняемо в държавата, където е постановено. Същата процедура се прилага съответно и по отношение на Конвенцията за защита правата на детето от 1996 г. относно признаването и изпълнението на решения на чуждестранни съдилища и на други чуждестранни органи.

17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

Отношенията между родители и деца се уреждат от правото на държавата, в която е тяхното общо обичайно местопребиваване. Ако родителите и детето нямат общо обичайно местопребиваване, отношенията между тях се уреждат от правото на държавата, в която е обичайното местопребиваване на детето, или от неговото отечествено право, ако то е по-благоприятно за него. Учредяването и прекратяването на настойничеството и попечителството се уреждат от правото на държавата, в която лицето, което се поставя под настойничество или попечителство, има своето обичайно местопребиваване. Отношенията между лицето, поставено под настойничество или попечителство, и настойника или попечителя се уреждат от правото, което е било приложено при поставянето под настойничество или попечителство.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Последна актуализация: 12/09/2016

Родителска отговорност - Чешка република

СЪДЪРЖАНИЕ

- [1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?](#)
- [2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?](#)
- [3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?](#)

- 4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?
- 5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?
- 6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?
- 7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?
- 8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?
- 9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?
- 10 Към кой съд или орган трябва да се обърне, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложи към молбата си?
- 11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?
- 12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по производството?
- 13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?
- 14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?
- 15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?
- 16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърне, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?
- 17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

Терминът „родителска отговорност“ е залегнал в Гражданския кодекс (Закон № 89/2012). Този термин обхваща следната съвкупност от права и задължения на родителите:

- грижи за детето, в частност грижите за неговото здраве и физическо, емоционално, интелектуално и нравствено развитие,
- защита на детето,
- поддържане на личен контакт с детето,
- осигуряване на неговото отглеждане и образование,
- определяне на неговото местожителство,
- представителство на детето и управление на неговото имущество.

Родителската отговорност започва с раждането на детето и приключва, когато детето придобие пълна дееспособност. Продължителността и обхватът на родителската отговорност могат да бъдат променени само от съда. Родителите упражняват родителската отговорност в интерес на детето. Преди да вземат решение, което ще окаже влияние върху интересите на детето, родителите го информират за всичко, което трябва да знае, за да може то да си състави собствено мнение по дадения въпрос и да го съобщи на своите родители. Това не се отнася за случаите, когато детето не е в състояние да възприеме правилно информацията, не може да си състави мнение или да уведоми своите родители за мнението си. Родителите обръщат специално внимание на мнението на детето и се съобразяват с него, когато вземат дадено решение. Родителите упражняват родителската отговорност по отношение на личността на детето по начин и в

степен, съответстващи на нивото на развитие на детето. Когато родителите вземат решение относно образованието или трудовата дейност на детето, те вземат предвид неговото мнение, способности и дарби.

До момента, в който детето стане дееспособно, родителите имат право да го напътстват като използват образователни мерки, които са подходящи за неговите формиращи се способности, в това число като прилагат ограничения, насочени към опазване на нравствеността, здравето и правата на детето, както и правата на други лица и обществения ред. Детето трябва да приема тези мерки. Допуска се използването на образователни мерки само във форма и обхват, които са подходящи според обстоятелствата, не застрашават здравето на детето или неговото развитие и не засягат човешкото достойнство на детето.

Приема се, че всички ненавършили пълнолетие лица, които не са придобили пълна дееспособност, могат да извършват правни действия, присъщи на интелектуалната и волевата зрялост на непълнолетни лица на тяхната възраст. Родителите имат задължението и правото да представляват детето при правни действия, за чието извършване детето не е дееспособно. Родителите представляват детето съвместно, но всеки от тях може да действа самостоятелно. Ако единият от родителите действа самостоятелно по въпрос, касаещ детето, спрямо трето добросъвестно лице, се приема, че той действа със съгласието на другия родител. Родител не може да представлява дете, ако това може да доведе до конфликт на интереси между него и детето или между деца на същите родители. В такъв случай съдът назначава представител на детето. Ако родителите не могат да постигнат съгласие кой от тях да представлява детето в съдебно производство, съдът определя — по молба на единия родител — кой от родителите да извършва правни действия от името на детето и по какъв начин.

Родителите имат задължението и правото да управляват имуществото на детето, по-специално да го стопанисват с дължимата грижа. Те трябва надлежно да боравят със средствата, които може да бъдат сметнати за ненужни при покриване на разходи, свързани с имуществото на детето. По време на съдебно производство, което се отнася до определени части от имуществото на детето, родителите действат като негови представители. Родител не може да представлява дете, ако това може да доведе до конфликт на интереси между него и детето или между деца на същите родители. В такъв случай съдът назначава представител на детето. Ако родител наруши задължението да стопанисва имуществото на детето с дължимата грижа, обезщетяването на детето за претърпените вреди се осъществява от родителите по правилата на солидарната отговорност. Когато родителите не постигнат съгласие по съществено важни въпроси, касаещи управлението на имуществото на детето, съдът взема решение по тези въпроси по молба на единия от родителите. Родителите трябва да получат одобрението на съда, за да извършат правни действия, които се отнасят до съществуващо или бъдещо имущество на детето или до отделни части от такова имущество, освен ако тези действия не се отнасят до текущи въпроси или до въпроси, които, макар и да се извънредни, са свързани с имущество с пренебрежимо ниска стойност.

2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

Родителската отговорност е задължение на двамата родители. Всеки родител носи тази отговорност, освен ако той е бил лишен от нея. Няма значение дали родителите на детето имат брак или не и дали детето е родено в брака или извън брака.

Родителите упражняват родителската отговорност по взаимно съгласие. Ако забавянето при вземане на решение по въпрос, касаещ детето, носи евентуална опасност, единият от родителите има право да вземе решението или да даде своето съгласие самостоятелно. Той обаче трябва незабавно да уведоми другия родител за положението. Ако единият от родителите действа самостоятелно по въпрос, касаещ детето, спрямо трето добросъвестно лице, се приема, че той действа със съгласието на другия родител. Когато родителите не постигнат съгласие по въпрос, който е важен за детето, по-специално по отношение на неговите интереси, съдът се произнася по молба на единия родител. Това важи също така в случай, когато единият родител е изключил другия родител от вземането на решения относно важен за детето въпрос. За важни въпроси се считат по-специално определянето на местожителството и изборът на образование или трудова дейност за детето, но не и обичайни медицински или подобни процедури.

Упражняването на родителската отговорност може да бъде спряно по разпореждане на съда, ако родителите са възпрепятствани да упражняват своята родителска отговорност поради сериозно обстоятелство и може да се приеме, че това е необходимо в интерес на детето. Когато родител не упражнява надлежно своята родителска отговорност и интересът на детето го налага, съдът може да ограничи неговата родителска отговорност или да ограничи нейното упражняване, като едновременно с това определи обхвата на ограничението. Когато родител злоупотребява с родителската си отговорност или с нейното упражняване и/или сериозно пренебрегва своята родителска отговорност или нейното упражняване, съдът може да го лиши от родителска отговорност. Ако родител извърши умишлено престъпление срещу своето дете или ако родител използва своето дете — което не носи наказателна отговорност — за извършване на

престъпление, съдът преценява по-специално дали има основания за лишаване на родителя от неговата родителска отговорност.

Ако единият от родителите е починал или е неизвестен или ако единият от родителите не упражнява родителска отговорност или упражняването на родителска отговорност е спряно, другият родител упражнява родителската отговорност. Това важи също така при наложено ограничение на единия от родителите по отношение на родителската отговорност или нейното упражняване. Ако нито един от родителите не носи пълна родителска отговорност, ако упражняването на родителска отговорност от двамата родители е спряно и/или ако родителската отговорност на родителите е засегната по един от посочените начини, но за всеки родител по различен начин, съдът назначава настойник на детето, който има задълженията и правата на родителите или упражнява тези задължения или права вместо родителите. Ако родителската отговорност е ограничена или нейното упражняване е ограничено, съдът назначава особен представител на детето.

Ако детето е осиновено, правата и задълженията, произтичащи от родителската отговорност, се прехвърлят на осиновителя в момента на влизане в сила на съдебното решение.

3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?

Ако съдът реши да постави родител под ограничено запрещение, той се произнася така също по отношение на неговата родителска отговорност. Спира се упражняването на родителска отговорност от ненавършило пълнолетие лице, което е родител, но въз основа на декларация или брак все още не е придобило пълна дееспособност, докато той/тя придобие пълна дееспособност. Това не се прилага във връзка с упражняването на задълженията и правата, свързани с полагането на грижи за детето, освен ако съдът не прецени по отношение на личността на родителя, че упражняването на това задължение или право трябва да бъде спряно, докато родителят придобие пълна дееспособност. Упражняването на родителска отговорност от родител, поставен под ограничено запрещение в тази област, се спира за срока на ограничението, освен ако съдът реши, че родителят — с оглед на неговата/нейната личност — ще продължи да упражнява задължението и правото на полагане на грижи за детето и на лични отношения с детето.

В отсъствието на двамата родители, които трябва да упражняват пълна родителска отговорност по отношение на своето дете, съдът определя настойник на детето. По същество спрямо детето настойникът има всички задължения и права на негов родител, без обаче да има задължението за издръжка за детето. В изключителни случаи може да бъде определен различен обхват на задълженията и правата, като се вземе предвид личността на настойника или положението на детето, както и причината, поради която родителите нямат всички задължения и права. Настойникът трябва да има пълна дееспособност и начинът му на живот трябва да гарантира, че той/тя може надлежно да изпълнява тези функции. За ролята на настойник съдът може да определи така също две лица, които по правило са семейна двойка. Ако това не противоречи на интересите на детето, съдът определя за настойник лицето, посочено от единия родител. В противен случай съдът определя за настойник роднина или лице, което е близко на детето или неговото семейство, освен ако някой от родителите изрично не изключи въпросното лице. Ако няма такова лице, съдът определя за настойник друго подходящо лице. Ако за настойник на детето не може да бъде определено физическо лице, съдът определя орган за социална и правна закрила на деца, докато определи друг настойник на детето или докато някой настойник приеме да изпълнява тези функции. Настойникът подлежи на надзор от страна на съда. Той/тя съставя опис на имуществото както в началото, така и в края на периода, през който изпълнява функциите. Той/тя редовно представя доклади пред съда относно детето, неговото развитие и отчети за управлението на имуществото. Всяко решение на настойника, освен за действия по обичайни въпроси, трябва да бъдат одобрявани от съда.

Друга възможност е детето да бъде настанено в приемно семейство. Приемните грижи представляват лични грижи за детето на друго лице. Тези грижи обаче не включват приемане на детето на друго лице като свое, какъвто е случаят с осиновяването. През периода, през който отглежда детето, приемният родител упражнява в разумен обхват задълженията и правата на родителите. Той/тя е задължен/а и има право да взема решения само по въпроси, касаещи ежедневието на детето, да представлява детето по тези дела и да управлява неговото имущество. Той/тя трябва да уведомява родителите на детето по важни за него/нея въпроси. Когато обстоятелствата налагат това, съдът определя допълнителни задължения и права на приемния родител. Родителите на детето запазват своите задължения и права, произтичащи от родителската отговорност, в това число правото на лични отношения, редовен контакт и правото на информация относно детето, с изключение на задълженията и правата, които по закон са присъдени на приемния родител, освен ако съдът реши друго по причини, заслужаващи специално внимание. Приемният родител няма задължение за издръжка на детето.

Приемният родител трябва да осигури подходящи грижи, да е с местожителство в Чешката република и да е съгласен с възложените приемни грижи за детето. По правило той/тя е роднина, но може също така да бъде друго лице, което има споразумение с органа за социална и правна закрила на деца за осигуряване на приемни грижи (за тази цел в окръжния съд се съхраняват данни за кандидати, които са подходящи да станат приемни родители). Съдът може да настани дете в приемно семейство както за определен период от време (например докато родителят се намира в лечебно заведение), така и за неопределен период от време. По такъв начин приемното семейство може да бъде решение при някаква криза в семейството или да осигури грижи за детето в алтернативна семейна среда. С цел да се намали броят на децата, които биват настанени в институции или домове от институционален тип, на приемните грижи се дава предимство пред институционалните. Приемният родител получава от държавата средства за приемните грижи (например издръжка за покриване на нуждите на детето, обезщетение при приключване на приемните грижи, възнаграждение за приемен родител и т.н.)

В Гражданския кодекс е регламентиран също така институтът на „упражняване на родителски права“ от друго лице по отношение на дете, в случай че никой от родителите или настойникът не може лично да се грижи за детето. Това упражняване на родителски права не е алтернатива на приемните грижи или грижите, които трябва да предхождат осиновяването. Този вид грижа има предимство пред институционалните грижи за детето. Лицето, което полага грижи, трябва да обезпечи подходящи грижи, да бъде с местожителство в Чешката република и да е съгласно с поставянето на детето под неговите лични грижи. Задълженията и правата на полагащото грижи лице се определят от съда, а при липса на съдебно разпореждане се прилага съответно законодателството за приемните грижи.

Що се отнася до уреждането на делата на детето, освен по въпроси за гражданското състояние, родителите, в качеството си на законни представители, могат да подпишат споразумение за представителство от лице с експертни познания или например представителство от друго подходящо лице. Ако детето подпише споразумение за представителство, това не засяга законното представителство на детето от страна на родителите. Ако законните представители и представителите по споразумението не могат да постигнат съгласие, съдът се произнася съобразно интересите на детето.

Ако отглеждането на детето или неговото физическо, интелектуално или психично състояние и/или неговото правилно развитие са застрашени или нарушени до такава степен, че са в противоречие с интересите на детето, и/или в случай на сериозни причини, поради които родителите не могат да осигурят неговото отглеждане, като необходима мярка съдът може да разпорежи институционални грижи. По-специално тази мярка се предприема в случаи, когато предходните мерки не са довели до решаване на проблемите. В хода на такъв случай съдът винаги разглежда дали е подходящо да се предпочете детето да бъде поверено на грижите на физическо лице. Настаняването под институционални грижи може да бъде разпоредено най-много за период от три години, като периодът може да бъде удължаван (многократно), ако причините, поради които институционалните грижи са разпоредени, не са отпаднали (винаги най-много за три години). Ако причините, поради които институционалните грижи са разпоредени, вече не съществуват или ако е възможно за детето да бъдат осигурени друг вид грижи, съдът незабавно прекратява институционалните грижи и едновременно с това решава на кого следва да бъде поверено детето в зависимост от обстоятелствата.

4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?

Решението относно грижите за детето е задължително условие при допускане на развод между неговите родители. Когато се взема решението, съдът отчита интересите на детето. Съдът се отклонява от взаимното съгласие на родителите само ако това е необходимо с оглед на интересите на детето. Съдът може да определи детето да живее под на грижите на единия от родителите при споделено упражняване на родителските права или при съвместно упражняване на родителските права. Съдът може също така да настани детето под грижите на друго лице, различно от неговите родители, ако това е необходимо с оглед на неговите интереси. Съдът взема предвид както личността на детето, по-специално неговите дарби и способности във връзка с възможностите за развитие, и стандарта на живот на неговите родители, така също и емоционалната ориентация и среда на детето, възможностите на всеки родител да осигури неговото отглеждане, настоящата и очакваната стабилност на образователната среда, в която детето трябва да живее, и емоционалната привързаност на детето към неговите братя и сестри, баби и дядовци или други роднини и лица без родствена връзка. Съдът винаги взема предвид кой от родителите се е грижил за детето по подходящ начин до момента и с нужното внимание е осигурявал неговото емоционално, интелектуално и нравствено възпитание, както и кой родител предлага по-добри възможности за здравословното и успешно развитие на детето. Съдът отчита така също правото на детето да получава грижи от двамата родители и да поддържа редовни лични отношения с родителя, при когото няма да бъде настанено, отделя внимание на правото на редовно получаване на информация за детето от този родител. Съдът разглежда също така възможностите на родителя да постигне съгласие с другия родител относно отглеждането на детето. Съдът може да реши също така да одобри споразумение между родителите освен ако е ясно, че уговореният начин на упражняване на родителската отговорност не отговаря на интересите на детето.

Ако родителите на ненавършило пълнолетие дете, което не е напълно дееспособно, не живеят заедно и ако те не могат да постигнат съгласие по уреждането на грижите за това дете, съдът се произнася по въпроса без да се подава молба. При вземането на решение относно грижите за детето съдът следва аналогични правила като в случай на развод на неговите родители.

Родителят, на чиито грижи е поверено детето, и другият родител заедно решават как да бъде уреден режимът на лични отношения с детето за родителя, на когото не са поверени грижите за детето. Ако родителите не могат да постигнат съгласие или ако това е необходимо с оглед на интересите при отглеждането на детето и взаимоотношенията в семейството, режимът на лични отношения между родителя и детето се определя от съда. В обосновани случаи съдът може да определи и мястото на осъществяване на личните отношения между родителя и детето. Ако това е необходимо с оглед на интересите на детето, съдът ограничава правото на родителя на лични отношения с детето и/или забранява такива отношения.

Ако обстоятелствата се променят, съдът изменя решението относно упражняването на задълженията и правата, произтичащи от родителската отговорност, дори без да е подадена молба.

5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?

В случай на развод между родителите, в споразумението между тях относно начина на упражняване на родителската отговорност трябва да бъде уредено как всеки от родителите ще се грижи за детето след развода. Във въпросното споразумение родителите могат да уредят също така режима на лични отношения между родителите и детето. Това споразумение трябва да бъде одобрено от съда. Съдът одобрява споразумението между родителите, освен ако стане ясно, че уговореният начин на упражняване на родителската отговорност не отговаря на интересите на детето. Същото се отнася до споразумението между родителите на детето, когато те не живеят заедно.

6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?

С оглед на защитата на интересите на детето, съдът — в рамките на производство относно грижите за ненавършило пълнолетие дете — насочва родителите към постигането на помирително решение. Съдът може да задължи родителите да участват в извънсъдебни срещи за помирение или медиация или семейна терапия за период от най-много 3 месеца или да наложи задължителното им участие в срещи със специалист по детска психология.

Наред с това може да се използват услугите на т.нар. центрове за брачни и семейни консултации, където квалифицирани психолози и социални работници оказват помощ.

Освен това органът за социална и правна закрила на деца може да убеди или да образова даден родител, който не зачита правата на детето, или другия родител (например да се полагат грижи, да има редовни лични отношения) относно аспекти на законодателството или последиците от неговото поведение. Органът за социална и правна закрила на деца може също така да наложи задължение на родителите да използват специалист консултант, ако те не могат да решат своите проблеми, свързани с отглеждането на детето, без специализирана помощ, по-специално при спорове за изменение на правата за отглеждането на детето или режима на лични отношения с него.

7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?

При спазване на определените условия и по искане на родителите съдът може да се произнесе по-специално по следните въпроси, касаещи отношенията между родители и деца:

- а) права по въпроси от лично естество (например правото да се определи името и фамилията на детето или правото да се даде съгласие за осиновяване на детето);
- б) грижи за детето и регламентиране на личните отношения с детето;
- в) алтернативни форми на грижи за детето (например настойничество, упражняване на родителските права от друго лице, приемни грижи, институционални грижи);
- г) задължения за издръжка;
- д) представителство и управление на имуществото на детето, даване на съгласие детето да извършва правни действия;

е) по въпроси, които са важни за детето, когато родителите не могат да постигнат съгласие (за важни въпроси се считат по-специално определяне на местожителството и изборът на образование или трудова дейност на детето, а не обичайни медицински или подобни процедури).

Най-често съдът се произнася на кого да бъде поверено детето и евентуално относно определянето на режима на лични отношения и относно издръжката.

8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?

Грижите за детето са само част от задълженията и правата, които родителската отговорност включва. Когато родителят, на когото не са поверени грижите за детето, не е лишен от родителска отговорност и тя не е ограничена или упражняването ѝ не е спряно, той/тя все пак я упражнява във връзка с останалите аспекти на родителската отговорност и не губи правото да взема решения по важни въпроси, касаещи детето. Родителската отговорност се упражнява от родителите по взаимно съгласие и съобразно интереса на детето. Ако има опасност да не се стигне до взаимно решение в хода на процеса по вземане на решение по даден въпрос, касаещ детето, единият от родителите може да вземе решението или да даде своето съгласие самостоятелно. Той/тя обаче трябва незабавно да уведоми другия родител за положението.

Съдът се произнася по молба на единия родител, когато родителите не постигнат съгласие по даден въпрос, който е важен за детето, по-специално за неговите интереси. Това важи също, когато в процеса на вземане на решение по важен за детето въпрос единият родител е изключен от другия родител. Също по молба на единия родител съдът се произнася, ако родителите не могат да постигнат споразумение кой от тях да представлява детето в съдебно производство или по важни въпроси, касаещи управлението на имуществото на детето.

Родителите трябва да се уведомяват взаимно по всички важни въпроси, касаещи детето и неговите интереси.

9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?

В Гражданския кодекс се прави разлика между поставянето на детето под грижите на единия от неговите родители, при условията на споделено упражняване на родителските права или на съвместно упражняване на родителските права, или под грижите на лице, различно от неговите родители. Когато съдът решава на кого да възложи грижите за детето, той взема решение, което отговаря на интересите на детето. Съдът може да се откаже да разпорежи споделено или съвместно упражняване на родителски права, ако родителите успяват да общуват и да си сътрудничат.

Съвместно упражняване на родителските права (съвместно отглеждане)

Тази форма на регламентиране на грижите за детето означава, че не е постановено конкретно решение детето да бъде поверено на грижите на единия от родителите. На практика това означава, че при съвместното упражняване на родителските права единият родител може например да обезпечавя образователните потребности на детето, а другият — неговите спортни дейности и/или единият родител се съсредоточава върху езиковото обучение на детето, докато другият родител се съсредоточава върху други извънучебни дейности на детето. Двамата родители съвместно обезпечават здравните грижи и материалните потребности на детето (например готвене, почистване, облекло и т.н.). Ако бъде възложено съвместно упражняване на родителските права по отношение на детето, родителите трябва да са съгласни с това.

Споделено упражняване на родителските права (периодично редуване при отглеждането)

Споделено упражняване на родителските права означава, че е определено детето да живее под грижите на всеки един от родителите, които се редуват през точно определен период от време. Съдът определя също така правата и задълженията, които се упражняват през тези периоди.

10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложи към молбата си?

Молбата, свързана с родителски задължения и права, трябва да бъде отправена до компетентния районен съд по местожителството на детето (в Прага — районен съд, в Бърно — Общинския съд), а, ако той/тя няма постоянен адрес, тогава до компетентния районен съд по неговото местопребиваване. Съдът може да се произнася по въпроси, касаещи ненавършили пълнолетие деца, така също без да е подадена молба.

Информацията, която молбата трябва да съдържа, зависи от нейния вид. Винаги обаче трябва да бъде указано името, фамилията и адреса на страните или идентификационните номера по дата на раждане на страните и техните

представители, описание на основните факти, посочване на доказателствата, на които се позовава ищецът. От молбата трябва да става ясно какво иска ищецът и до кой съд е отправена тя.

Към молбата трябва да бъдат приложени всички важни документи, свързани с разглеждания въпрос, като например удостоверение за раждане, удостоверение за брак, всички предходни съдебни решения, свързани с детето, и т.н. Предложението трябва да бъде представено на хартиен носител в нужния брой екземпляри, така че да може един екземпляр да остане в съда и всяка страна да получи по един, ако е необходимо.

11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?

Съдът може да образува производство по въпроси, касаещи грижите за ненавършило пълнолетие дете, дори ако не е подадена молба.

Дори преди да се произнесе по същество по делото, съдът може с временна мярка да наложи на определена страна в производството да плаща основна издръжка и/или да повери детето на грижите на единия от родителите или на лице, определено от съда, ако това е необходимо за временното регламентиране на отношенията между страните или ако са налице опасения, че изпълнението на съдебното решение е застрашено. Временни мерки обикновено се постановяват в отговор на съответна молба. Щом обаче е възможно без подаване на молба да се образува производство по съществото на спора (следователно и съдебно производство във връзка с полагането на грижи за ненавършило пълнолетие дете), тогава и временни мерки също може да бъдат постановени без подаване на молба. Компетентният съд за производството по дадения въпрос отговаря за постановяването на временни мерки, освен ако в закона е предвидено друго. Молбата за временна мярка трябва да съдържа необходимата информация по член 42, параграф 4 и член 75 от Гражданския процесуален кодекс (Закон № 99/1963, с измененията), което означава по-специално: информацията относно съда, до който е отправена молбата, кой отправя молбата и какъв е нейният предмет, т.е. описание на фактите, които обосновават предложението за временна мярка, какво се цели с молбата, т.е. каква временна мярка иска ищецът, обяснение на обстоятелството, че временната мярка е необходима за временното регламентиране на отношенията между страните или че съществуват опасения, че изпълнението на съдебното решение е застрашено, както и указване на датата, на която е била изготвена молбата, и подпис на ищеца или на неговия представител. Към молбата трябва да бъдат приложени документите, на които се позовава ищецът. Обикновено, що се отнася до временни мерки, с оглед обезпечаването на обезщетение за вреди или други загуби, които биха настъпили вследствие на временната мярка, най-късно в деня, в който ищецът е подал молбата за временна мярка, той трябва да депозира гаранция в определения размер. Когато обаче се касае за временна мярка по въпрос за издръжка или временна мярка, която може да бъде наложена от съда дори без да е подадена молба, депозиране на гаранция не се изисква. По временните мерки съдът се произнася незабавно. Ако няма опасност от неизпълнение, съдът може да се произнесе по молбата за временни мерки в срок до 7 дни след подаването му. Съдът се произнася без изслушване на страните. Когато постановява временни мерки, съдът изисква от ищеца да представи на съда молба за образуване на производство в рамките на срок, който му е наложен. Съдът може да определи също така временната мярка да важи само за определен период от време.

В Закона за специалните съдебни производства (Закон № 292/2013, с измененията) са предвидени специални временни мерки за случаите, когато ненавършило пълнолетие дете се намира в положение, в което няма кой да полага надлежните грижи за него, независимо от това дали има или няма лице, което има право да се грижи за детето, или дали животът на детето, неговото нормално развитие или друг важен интерес е сериозно застрашен или е бил нарушен. В такъв случай съдът — чрез временни мерки, които той може да наложи само по искане от орган за социална и правна закрила на деца — регламентира отношенията на детето за съществен период от време, като нарежда детето да бъде настанено в подходяща среда, посочена в решението. На базата на такива временни мерки е възможно дете да бъде настанено за приемни грижи за определен период от време, през който родителят не може да се грижи за детето поради сериозни причини, или след изтичане на срока детето може да бъде настанено за полагане на грижи преди осиновяване, ако родителите са дали съгласие за осиновяване, или да бъде решено, че за осиновяването не е необходимо съгласието на родителите. Съдът се произнася незабавно по молба за временни мерки и най-късно до 24 часа от подаването на молбата. Решението подлежи на незабавно изпълнение след постановяването му, като по отношение на изпълнението му съдът си сътрудничи със съответните публични органи.

12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разноските по производството?

Съгласно Закона за съдебните такси (Закон № 549/1991, с измененията) съдебните производства, свързани с назначаване на особен представител и действия на съда по защита на интересите на ненавършили пълнолетие деца са освободени от такси. Това означава, че когато ищецът подава молба във връзка с родителски задължения и права, не е длъжен да плаща съдебни такси.

При определени условия е възможно да бъде назначен процесуален представител безплатно или с намален хонорар. Съдът назначава представител при поискване от страна, по отношение на която може да се очаква, че съдът ще постанови пълно или частично освобождаване от съдебни такси, ако това е необходимо например за защитата на нейните интереси. Адвокат се назначава, ако е нужно интересите на дадена страна да бъдат защитени. Назначаването на представител трябва да бъде обосновано от положението на страната (на практика това може да бъде влошено финансово състояние или влошено социално положение, като обаче винаги трябва да се вземат предвид конкретните обстоятелства по случая) и упражняването или защитата на правата не трябва да са произволни или явно неуспешни.

Достъпът до правна помощ за съдебни производства в държава — членка на Европейския съюз, в които страна е физическо лице с местожителство в друга държава членка, е уреден в Закона за предоставяне на правна помощ по трансгранични спорове в рамките на Европейския съюз (Закон № 629/2004, с измененията). Въпросната помощ е предвидена за правни действия във фазите на съдебен процес и принудителното изпълнение.

В Закона за юридическите професии (Закон № 85/1996, с измененията) са определени условията, при които е възможно да бъде поискано безплатно назначаване на адвокат направо от Чешката адвокатска колегия.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?

Да, възможно е да се обжалва решение за родителска отговорност. Районните съдилища са първоинстанционни съдилища по въпроси за правата и задълженията, произтичащи от родителската отговорност. Окръжните съдилища (или Общинският съд в Прага) разглеждат жалбите срещу решения на първоинстанционните съдилища. Съдебно решение може да се обжалва в срок до 15 дни, считано от получаването на писменото решение от съда, чието решение се обжалва, и ако това не е забранено от закона (например не може да се обжалва съдебно решение за утвърждаване на споразумение между родителите относно грижите за дете). Жалбата се счита за подадена навреме дори след изтичането на петнадесетдневния срок, ако жалбоподателят е получил неточна информация от въззивния съд.

Трябва да се подчертае, че някои решения може да подлежат на предварително изпълнение, т.е. те могат да бъдат изпълнени, дори ако се обжалват. На предварително изпълнение подлежат решенията за присъждане на издръжка и решенията за удължаване на продължителността на дадена образователна мярка, въз основа на които детето временно е било извън грижите на неговите родители или друго лице.

14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?

В Чешката република за принудително изпълнение на решение относно грижите за ненавършило пълнолетие дете трябва да се подаде молба до съда. Процедурата, която се прилага по изпълнение на решението, е предвидена в Закона за специалните съдебни производства (Закон № 292/2013, с измененията).

Компетентен по такива производства е общият съд с местна компетентност спрямо ненавършилото пълнолетие дете, т.е. районният съд по местожителството на детето (районният съд в Прага, Общинският съд в Бърно), определено въз основа на споразумение между родителите, решение на съд или въз основа на други съществени обстоятелства. Молбата трябва да съдържа цялата необходима информация (правоимащата страна и задължената страна, размера и същността на задължението на задължената страна и крайния срок за изпълнение на съответното задължение, както и посочване на т. нар. изпълнително основание — решението, което следва да бъде изпълнено).

Ако съдът счете, че са налице специални причини за това и/или ако задължената страна не е била уведомена за последиците от неизпълнението на задължението, преди да разпорежи принудителното изпълнение на решението съдът може да прикани задължената страна да изпълни решението или споразумението и да я уведоми за възможностите за принудително изпълнение на решението чрез налагане на глоби или отвеждане на детето. Съдът може да поиска също така от съответния орган за социална и правна закрила на деца да насочи задължената страна към изпълнението на нейните задължения, без да е необходимо да разпорежда принудително изпълнение на решението.

Ако лицето не изпълни своето задължение дори след покана от съда, съдът разпорежда принудително изпълнение на решението чрез налагането на глоба, като това може да се извършва многократно. Размерът на отделните глоби не може да надвишава 50 000 CZK. Другите мерки, които съдът може да разпорежи, включват среща с медиатор, среща със специалист по детска психология или определяне на план за „режим на приспособяване“, чрез който се цели улесняване на постепенното установяване на лични отношения между детето и лицето, което има право на лични отношения с него.

Ако въпреки прилагането на посочените мерки задълженията не се изпълняват или обстоятелствата сочат, че този подход не е довел до изпълнение на задълженията, в извънредни случаи съдът разпорежда принудително изпълнение на решението за отвеждане на детето от лицето, с което детето не следва да живее според споразумението или решението.

Решението, с което се разпорежда отвеждането на детето, се връчва на задължената страна едва при принудителното изпълнение.

15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

Решенията във връзка с родителска отговорност, които са издадени от съдилища в държави — членки на Европейския съюз, се признават в Чешката република в съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 („Регламент (ЕО) № 2201/2003“), без изискване за специални процесуални действия. Всяко лице обаче, което има законен интерес, може да се обърне към съда с молба за издаване на решение за признаване или за непризнаване на решението. В Чешката република по тези производства на първа инстанция са компетентни районните съдилища (районни съдилища в Прага, Общинският съд в Бърно). Компетентният съд е районният съд, който е общият съд с местна компетентност спрямо ищеца, а в противен случай районният съд, в чийто район на компетентност е възникнала или може да възникне ситуацията, за която признаването е от значение.

Преди дадено решение по въпроси за родителската отговорност, издадено в друга държава членка, да може да бъде изпълнено в Чешката република, то трябва да бъде обявено за подлежащо на изпълнение в съответствие със специална процедура според горепосочения Регламент (ЕО) № 2201/2003. В Чешката република молбата за декларация за изпълнение се подава до районния съд с местна компетентност (районните съдилища в Прага, Общинският съд в Бърно). Местната компетентност се определя в съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 според мястото на обичайното местопребиваване на лицето, срещу което се иска изпълнението, или според обичайното местопребиваване на детето. Ако нито едно от тези места не се намира в държавата членка, където ще се състои изпълнението, местната компетентност се определя според мястото на изпълнение на решението.

Решенията относно правото на лични отношения с дете и решенията за разпореждане на връщането на дете, издадени въз основа на член 11, параграф 8 от Регламент (ЕО) № 2201/2003, съгласно членове 41 и 42 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 подлежат на изпълнение в друга държава членка без да е необходима декларация за изпълняемост и без да се предоставя каквато и да е възможност за противопоставяне на неговото признаване, ако решението е било заверено в държавата членка, която го е издала, посредством използване на стандартния формуляр, поместен в приложение към Регламент (ЕО) № 2201/2003.

Към молбата за признаване или за непризнаване на решение и към декларацията за изпълняемост на решение трябва да бъде приложено едно копие на решението, което отговаря на изискваните условия за признаване на неговата автентичност (например дубликат или заверено копие на решението), както и удостоверението по член 39, издадено от съответния орган на държавата членка, в която е издадено решението посредством използване на стандартния формуляр, поместен в приложение към Регламент (ЕО) № 2201/2003. В случай на съдебно решение, постановено в отсъствие на една от страните, трябва да се представи също така оригинал или заверено копие на документа, удостоверяващ, че на страната, която не се е явила по производството, е била връчена молбата за образуване на производството или друг подобен документ или някакъв документ, от който е видно, че ответникът безусловно е приел съдебното решение. Ако удостоверението или изискваният документ в случай на съдебно решение, постановено в отсъствие на една от страните, не бъдат представени, тогава се прилага процедурата по член 38, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 2201/2003.

Ако са спазени условията, указани в посочения регламент, процедурата за принудително изпълнение на решение по въпроси за родителската отговорност, постановено от друга държава — членка на ЕС, е същата като тази за принудително изпълнение на национални решения. За повече информация вж. предходния въпрос.

16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърна, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Жалбата (въззивната жалба) срещу съдебно решение се подава до съда, който е постановил решението. Жалбата се разглежда от горестоящ съд.

17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

Приложимото право в производство по въпросите на родителска отговорност се определя в съответствие с Конвенцията от 19 октомври 1996 г. за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във

връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата. Всяко двустранно международно споразумение, с което Чешката република е обвързана по отношение на други държави, има предимство пред Конвенцията от 1996 г., освен ако е направена декларация по член 52, параграф 1 от Конвенцията от 1996 г. (такава декларация е направена по отношение на взаимното двустранно споразумение между Чешката република и Полша, чрез което се гарантира предимството на Конвенцията от 1996 г.).

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Последна актуализация: 06/03/2019

Родителска отговорност - Гърция

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?
- 2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?
- 3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?
- 4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?
- 5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?
- 6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?
- 7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?
- 8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?
- 9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?
- 10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложа към молбата си?
- 11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?
- 12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по производството?
- 13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?
- 14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?
- 15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?
- 16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърна, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?
- 17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

Родителската отговорност е право и задължение на родителите. Тя обхваща грижите за личността на ненавършило пълнолетие дете, управлението на имуществото на дете и представителството на дете по всеки въпрос, сделка или съдебен процес, които засягат детето или имуществото на детето. По такъв начин родителската отговорност гарантира защитата на личностните и имуществените права на ненавършилото пълнолетие дете.

2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

Родителската отговорност се упражнява съвместно от двамата родители. Всяко решение на родителите по отношение на упражняването на родителска отговорност трябва да се взема съобразно интересите на детето.

3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?

Ако някой от родителите не е в състояние да упражнява родителска отговорност, поради практически причини (например болничен престой, лишаване от свобода) или поради юридически причини (ограничена дееспособност), въпросният родител остава само носител на правото, докато родителската отговорност се упражнява единствено от другия родител.

Ако никой от родителите не е в състояние да упражнява родителска отговорност, на ненавършилото пълнолетие дете се назначава настойник. Родителите запазват родителската отговорност само като носители на правото, но не могат да я упражняват.

4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?

В случай на развод или раздяла и ако двамата родители са живи, въпросът за родителската отговорност се решава от съда. Родителската отговорност може да бъде присъдена на единия родител или — ако и двамата са съгласни и заедно определят местожителството на детето — съвместно на двамата родители. Съдът може да реши друго и по-специално може да раздели упражняването на родителската отговорност между родителите или да я предостави на трето лице.

5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?

Когато съдът трябва да определя упражняването на родителската отговорност, както в случаи на развод или раздяла, той взема предвид всички споразумения между родителите, но съответните споразумения не са задължителни за съда. Споразуменията от този вид не подлежат на специални формалности, при условие обаче че те са предоставени на съда по надлежния ред. Обикновено се представя документ, съставен от заинтересованите страни, в който е формулирано споразумението между тях. Това изрично е предвидено в закона за случаи на развод по взаимно съгласие между родители с ненавършили пълнолетие деца. В такъв случай на съда трябва да бъде представено писмено споразумение между родителите, с което се урежда упражняването на родителските права върху техните ненавършили пълнолетие деца и режима на лични отношения с тях.

Във всички други отношения родителите могат неформално да се договорят относно упражняването на родителската отговорност, без да спазват каквито и да било формалности или да следват някаква официална процедура, за да разделят на практика отговорността помежду си, като един аспект се упражнява от единия родител, а друг — от другия родител. Например единият родител може да упражнява родителските права по отношение на детето, а другият може да управлява имуществото на ненавършилото пълнолетие дете и да представлява неговите интереси.

6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?

Ако родителите не могат да постигнат съгласие по въпроса за родителската отговорност и да бъде взето решение е в най-добър интерес на детето, тогава въпросът се решава от съда. Медиацията е алтернативно средство за разрешаване на спора.

7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?

Когато родителите не могат да постигнат съгласие по даден въпрос, касаещ упражняването на тяхната родителска отговорност, и отнесат въпроса до съда, съдът може да постанови решение само по този въпрос. Разногласието между родителите може да бъде породено от всеки един въпрос, възникнал при упражняването на родителската отговорност, при което всеки от тях поддържа своето мнение. Затова разрешаването на въпроса е в най-добрия интерес на детето. Въпросът може да е сериозен от обективна гледна точка, например избор на собствено име, съгласие за извършването на операция и т.н., или може да е въпрос, който, обективно погледнато, не е толкова значим, но който все пак родителите считат за достатъчно важен, за да бъде отнесен към съда.

8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?

По принцип — да, доколкото въпросът попада в обхвата на упражняване на родителските права по отношение на детето, присъдено на единия родител. Родителите винаги могат да предпочетат да не приемат решението на съда, с което упражняването на родителските права се присъжда само на единия родител: дори след като съдът се е произнесъл, те могат да се договорят да прилагат друг режим, с който и другият родител ще изпълнява някаква роля в грижите за детето, при условие, разбира се, че това споразумение е в най-добрия интерес на детето.

9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?

Това означава, че родителите трябва да вземат съвместно решенията, свързани с грижите за детето.

10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложат към молбата си?

Компетентният съд винаги е едноличният първоинстанционен съд (*μονομελής πρωτοδικείο*). Молбите трябва да се подават до компетентния съд по съответното място и да бъдат връчени на ответника. На съда трябва да бъдат представени така също документите, на които се основава молбата.

11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?

Едноличният първоинстанционен съд взема решение по специална процедура, определена в членове 681 Б и 681 В от Гражданския процесуален кодекс. Тя е създадена по аналогия с процедурата за трудови спорове, за да се ускори разглеждането на делата. Поради най-вече личния характер на споровете за родителска отговорност, тук се прилагат така също някои разпоредби от процедурата по брачни дела и правилата от процедурите за компетентност по охранителни производства, що се отнася до разследващия орган и до вземането на доказателства служебно от съда. Когато обаче споровете за упражняване на родителската отговорност са присъединени към някой от брачните спорове, посочени в член 592, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс (например развод и унищожаване на брака), или споровете, посочени в член 614, параграф 1 от Кодекса (например установяване на бащинство), съдът трябва да приложи процедурата, определена в членове 598—612 и 616—622 от Кодекса. Спешните въпроси може да бъдат решавани чрез обезпечителни мерки (*ασφαλιστικά μέτρα*), а извънредните случаи — чрез временни съдебни определения (*προσωρινή διαταγή*).

12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по производството?

Да, според общите условия, приложими за правна помощ.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?

Съдебното решение за родителска отговорност може да бъде отменено или изменено, ако е настъпила промяна в обстоятелствата, въз основа на които съдът се е произнесъл по този начин. В противен случай решението за родителска отговорност може да бъде оспорено чрез всяко от обикновените средства за правна защита (жалба на фактически и правни основания (*έφεση*), жалба само на правни основания (касационна жалба, *αναίρεση*), молба за отмяна (*ανακοπή ερημοδικίας*), преразглеждане (*αναψηλάφηση*)) в съответствие с обичайните изисквания.

14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?

Съдебното решение за родителска отговорност подлежи на изпълнение по член 950 от Гражданския процесуален кодекс, ако с него се налагат също и задължения, което означава, че с него не само се урежда въпросът за родителската отговорност или упражняването на родителските права по отношение на ненавършило пълнолетие дете или режимът на лични отношения с детето, но също така е разпоредено предаването или връщането на детето, или се определя режимът за лични отношения или на страните се забранява да предприемат каквито и да било насрещни действия. По-специално а) със съдебно решение, с което се разпорежда предаването или връщането на дете, се изисква родителят, при когото се намира детето, да действа според решеното от съда, а в случай на неспазване на съдебното решение, същото решение може да предвиди автоматичното налагане на финансова санкция в размер до 50 000 EUR, която да бъде платена на ищеца, който иска предаването или връщането на детето, или временно задържане за срок до една година или и двете санкции заедно (непряко изпълнение (*έμμεση εκτέλεση*)); и б) ако правото на лични отношения на единия родител с детето е възпрепятствано, в съдебното решение за уреждане на режима на лични отношения може да е предвидена финансова санкция и задържане за лицето, което възпрепятства въпросните лични отношения (допълващо изпълнение (*αυτπληρωματική εκτέλεση*)).

15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

Съдебните решения относно родителската отговорност, издадени в други държави членки, се признават автоматично от гръцките административни органи без допълнителни формалности. Гръцките съдилища са компетентни да се произнасят по валидността на чуждестранно съдебно решение или по искане за признаване на чуждестранно съдебно решение, без обаче да могат да преразглеждат компетентността на държавата членка на произход. Когато в Гърция се иска признаване, гръцките съдилища могат да откажат да признаят съдебно решение за родителска отговорност, ако: а) то противоречи на вътрешната публична политика, като винаги се взема предвид най-добрият интерес на детето; или б) то противоречи на последващо съдебно решение относно родителската отговорност, постановено от гръцки съд. Освен това, когато гръцките съдилища са компетентни в съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета въз основа на местожителството на детето, в качеството си на съдилища на държавата членка, в която се иска признаване, те могат да решат въпроса за родителската отговорност по отношение на детето по различен начин, като постановят свое собствено последващо решение по делото, без предварително разглеждане на въпроса а компетентността на държавата членка на произход и обвързващия характер на нейното съдебно решение (например дали подлежи на обжалване).

16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърна, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

В описаните случаи компетентен е едноличният първоинстанционен съд, който разглежда делото по процедурата, която съответства на вида на спора.

17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

Приложимото към отношенията между родители и дете право се определя в следния приоритетен ред: 1) правото на последното им съвместно гражданство; 2) правото на последното им съвместно обичайно местожителство; 3) правото според гражданството на детето.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Последна актуализация: 21/10/2016

Родителска отговорност - Испания

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [es](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

- 1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?
- 2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?
- 3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?
- 4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?
- 5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?
- 6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?
- 7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?
- 8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?
- 9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?
- 10 Към кой съд или орган трябва да се обърне, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложи към молбата си?
- 11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?
- 12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по производството?
- 13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?
- 14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?
- 15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?
- 16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърне, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?
- 17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

В испанското право понятието „родителски права“ обикновено се нарича „*patria potestad*“ (родителска власт). Тя включва правата и задълженията на физическите лица, обикновено родителите, или на юридически лица, на които по закон или със съдебно решение е поверена закрилата на ненавършили пълнолетие деца по отношение на личността и имуществото им.

Родителската власт винаги трябва да се упражнява в интерес на децата, в съответствие с техните лични качества и при зачитане на тяхната физическа и психологическа неприкосновеност. Тя включва следните задължения и правомощия:

1. да се полагат грижи за тях, да се живее с тях, да се хранят, възпитават и да се гарантира, че ще получат всестранно образование;
2. да се представляват и да се управлява тяхното имущество.

2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

Родителите имат родителски права по отношение на ненавършилите пълнолетие деца.

Ако родителите се разделят, разведат, преустановят своите взаимоотношения или не живеят заедно, всички права и задължения във връзка с личността и имуществото на ненавършилите пълнолетие деца, се носят от двамата родители, освен при извънредни обстоятелства.

Ако родителите живеят разделено, родителската власт се упражнява от родителя, с когото детето живее. По надлежно мотивирана молба на другия родител обаче съдът може да определи родителската власт да се упражнява съвместно с първия родител или да разпредели между майката и бащата присъщите функции по упражняване на родителската власт, ако това е в интерес на детето.

3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?

Съгласно испанското право, ако родителите не изпълняват законово предвидените задълженията за закрила, свързани с грижите за ненавършили пълнолетие деца, или не ги изпълняват по задоволителен начин, може други роднини, лица или институции да бъдат определени да упражняват под съдебен надзор родителските права по отношение на ненавършили пълнолетие деца.

4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?

Ако родителите се разведат или разделят, упражняването на родителските права може да бъде определено:

- по искане на двамата родители, в споразумение за уреждане (*convenio regulado*), което трябва да бъде одобрено от съда;
- със съдебно решение, в рамките на състезателно производство.

Родителските права, като институт за закрила на ненавършилите пълнолетие деца, се упражняват и от двамата родители.

Възможните режими на грижи и упражняване на родителски права по отношение на ненавършили пълнолетие деца може да бъдат обобщени по следния начин:

- присъждане на упражняването на родителските права само на единия родител — това е най-често използваният режим при раздяла и при развод, постигнати по взаимно съгласие, или в резултат на състезателно производство; обикновено за родителя, който не упражнява родителските права, се определя режим на лични отношения;
- присъждане на упражняването на родителските права съвместно на двамата родители — ненавършилите пълнолетие деца живеят в редуващи се периоди от време с единия или другия родител;
- по изключение, ако обстоятелствата го налагат и с оглед интересите на ненавършилото пълнолетие дете, може да бъде издадено съдебно решение за присъждане на грижите и упражняването на родителските права на друго лице, било то по предложение на самите родители или направо по решение на съда.

В случаи, когато даден орган отговаря за грижите за ненавършили пълнолетие деца, посоченото положение се запазва и на никой от родителите не се присъжда упражняване на родителските права.

5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?

Родителите, които постигнат съгласие по въпросите за упражняването на родителските права, трябва да представят подписана спогодба, която да съдържа всички договорени аспекти. Освен други мерки, в него изрично трябва да бъдат посочени договореностите по:

- грижите и упражняването на родителските права по отношение на ненавършилото пълнолетие дете,
- режима на лични отношения с родителите,
- упражняването на родителските права,
- използването на семейното жилище,
- издръжката за ненавършилото пълнолетие дете.

Споразумението за уреждане се представя заедно с молбата пред съответния първоинстанционен съд. То трябва да бъде потвърдено с подписите на родителите, поставени в съда. След изслушване на ненавършилите пълнолетие деца, ако са достатъчно големи, и на прокурора, съдът преценява договореностите.

Съдията одобрява приетите споразумения на съпрузите за уреждане на последиците от унищожаването на брака, раздялата или развода, освен ако са във вреда на децата. Ако страните предложат режим на лични отношения между внуците и техните баби и дядовци, съдията може да го одобри, след като изслуша бабите и дядовците и те дадат своето съгласие.

Отхвърляне на споразумението се извършва с мотивирано решение. В такъв случай съпрузите трябва да представят на съдията за одобрение ново споразумение, ако е приложимо.

6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?

Семейната медиация е най-добрата алтернативна мярка на съдебното решение за постигане на споразумение между страните.

Постигнатите споразумения между родителите трябва да бъдат одобрени със съдебно решение, за да имат изпълнителна сила.

7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?

След като изслуша ненавършилите пълнолетие деца, ако те са в състояние да формират собствено мнение, и като избягва, по възможност, разделянето на братя и сестри, в съдебното решение съдията винаги трябва да се произнесе в интерес на децата по следните въпроси:

- съдебните мерки, касаещи упражняването на родителските права и полагането на грижи, присъдени на единия или на двамата родители, и образованието;
- режима на лични отношения, като определи времето, начина и мястото, където родителите могат да общуват със своите деца и да прекарват време с тях;
- по изключение, може да е необходимо този режим на лични отношения да бъде ограничен или временно прекратен, ако възникнат сериозни обстоятелства или ако единият от родителите сериозно и многократно не изпълнява своите задължения;
- присъждане на родителската власт и, ако е необходимо и целесъобразно за децата, решение относно цялостното или частичното упражняване на тази власт от единия от родителите, включително лишаване от такава власт, ако има основателна причина за това;
- издръжката, която трябва да се плаща от всеки от родителите за покриване на нуждите на детето, като се има предвид финансовото им положение, както и приемане на необходимите мерки, за да се гарантира действителното изплащане на издръжката;
- разпореждане за ползване на семейното жилище и обичайно използвани вещи, ако родителите не са постигнали споразумение, като предимство има съпругът, който упражнява родителските права по отношение на ненавършилите пълнолетие деца.

8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?

Като общо правило, родителската власт се споделя от двамата родители. Затова двамата родители споделят правомощията да вземат решения и да разрешават всички въпроси, касаещи ненавършило пълнолетие дете, дори ако упражняването на родителските права е присъдено само на единия от тях.

В случай на разногласие между родителите по решения, които могат или трябва да бъдат взети по отношение на ненавършило пълнолетие дете, например във връзка с обучението и образованието — въпроси като избор на училище или извънучебни дейности; здравеопазването — когато се избира лекар; лични въпроси — като избор на име или религиозно образование, или избор на място или държава, където да живеят ненавършилите пълнолетие деца, и т.н., и когато постигането на взаимно съгласие се е оказало невъзможно, всеки от родителите може да се обърне към съда за разрешаването на спора.

След като изслуша двамата родители и детето (ако то може да формира собствено мнение), без допълнително разглеждане съдията присъжда правомощията за вземане на решения на бащата или на майката. Ако разногласията продължат или възникне друга причина, която сериозно пречи на упражняването на родителските права, съдията може да присъди правомощията за вземане на решения изцяло или частично на единия от родителите или може да разпредели тези функции между тях. Всички тези мерки могат да бъдат приети за период от най-много две години.

9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?

В случаи, в които упражняването на родителските права по отношение на ненавършило пълнолетие дете е присъдено съвместно на двамата родители, на практика родителите се редуват да полагат ежедневните грижи за детето на предварително определени периоди, които обикновено съвпадат с конкретни учебни периоди като учебни срокове или години.

Всички ваканционни периоди се поделят между двамата родители.

10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложи към молбата си?

По семейни и бракоразводни производства за раздяла или развод по взаимно съгласие компетентен е първоинстанционният съд, в чийто район на компетентност се намира последното общо семейно жилище или жилището на някой от ищите.

По състезателни семейни и бракоразводни производства компетентен е първоинстанционният съд по мястото на семейното жилище, а ако съпрузите са с местожителство в различни съдебни райони, ищецът може да избира между съда в района на последното семейно жилище или в района по местожителство на ответника.

По производства, които се отнасят само до грижите, упражняването на родителски права и издръжката за ненавършили пълнолетие деца, чиито родители нямат брак, компетентният първоинстанционен съд е този по мястото на последното общо местожителство на родителите. Ако те живеят в различни съдебни райони, ищецът може да избира между съда в района по местожителство на ответника или този в района по местожителството на ненавършилото пълнолетие дете.

11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?

В тези случаи са приложими следните процедури:

в случаи, когато има постигнато споразумение между страните — процедурата по взаимно съгласие, установена в член 777 от Закона за гражданското производство, приложима за раздяла, развод и приемане на окончателни мерки относно грижите, родителските права и издръжката на ненавършили пълнолетие деца и когато няма сключен брак;

когато между страните не е постигнато споразумение — състезателното производство, уредено с членове 770 и 774 от Закона за гражданското производство, което е приложимо също така по семейни дела и производства, касаещи ненавършили пълнолетие деца, когато родителите нямат брак.

При нетърпящи отлагане случаи може да се поиска приемане на мерки по следните процедури:

Временни мерки, които се постановяват преди да бъде подадена молба за унищожаване на брак, раздяла, развод или по производства за грижите и упражняването на родителските права по отношение на ненавършили пълнолетие деца и за издръжка. Тези производства са уредени в членове 771 и 772 от Закона за гражданското производство.

Изрично е предвидено, че ако има основания за спешни действия, тогава мерките по първото издадено решение може да бъдат приети с незабавно действие.

Временни мерки, които се постановяват след приемането на молбата по семейни и бракоразводни производства или производство, касаещо ненавършили пълнолетие деца, както в предходните случаи. Те са уредени в член 773 от Закона за гражданското производство.

12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разносните по производството?

Пълна или частична правна помощ може се получи, при условие че бъдат представени доказателства от които да е видно, че са изпълнени изискванията за получаване на правна помощ по Закона за правната помощ. (Вж. „Правна помощ — Испания“).

13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?

За да се знае кои решения могат да бъдат обжалвани, трябва да се направи разграничение между всички възможни решения, касаещи родителските права, а именно:

- всички решения по състезателни производства могат да се обжалват пред провинциален съд (*Audiencia Provincial*);

- решения по производства по взаимно съгласие могат да се обжалват пред провинциалния съд само когато е одобрена мярка, която се различава от условията на споразумението за уреждане.

По закон не могат да се обжалват нито решения за привременни мерки, нито решения за упражняването на родителската власт.

14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?

В случаите, когато решенията за упражняването на родителските права не се изпълняват доброволно, може да бъде подадена молба до първоинстанционния съд, който е издал решението, като се предяви искане за принудително изпълнение на неспазената мярка или мерки.

Трябва да бъдат посочени решението или разпореджанието, чието принудително изпълнение се иска, и лицето, срещу което следва да бъде насочено принудителното изпълнение.

15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

Решенията по брачни производства за упражняване на родителските права по отношение на дете от връзката, издадени в дадена държава членка и подлежащи на изпълнение във въпросната държава членка, и за които е направено уведомление, се признават в Испания по искане на всяка заинтересована страна, без да е необходимо производство, в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност.

За да се поиска изпълнение, трябва да бъде подадена молба за изпълнение в съда по местожителството на ненавършилото пълнолетие дете и където се иска принудително изпълнение. Към молбата трябва да бъде приложено копие от решението, чието изпълнение се иска, а решението трябва да отговаря на всички изисквания за установяване на неговата автентичност в съответствие със стандартния формуляр, съдържащ се в приложение V. Необходимо е присъствието на адвокат и процесуален представител.

16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърне, за да оспори признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

В Испания, за да се оспори признаването на решение за родителските права, издадено в друга държава членка, съответната страна трябва да се обърне към първоинстанционния съд, до който е подадено искането за признаване на решението, като се позове на съществуването на някое от основанията за непризнаване, определени в Регламент (ЕО) № 2201/2003.

Основанията, на които може да бъде направено позоваване, са следните:

- решението е в очевидно противоречие с обществения ред, като се вземе предвид висшият интерес на детето;
- не е дадена възможност на детето да бъде изслушано (това основание не е допустимо в случай на спешност);
- ако решението е постановено в отсъствието на ответника, документът за образуване на производството не му е били връчен или той не е бил уведомен за него, освен ако не се докаже, че той е приел решението;
- ако страната, която се противопоставя на признаването и твърди, че решението възпрепятства упражняването на родителските права, не е била изслушана;
- решението е несъвместимо с друго решение, което е издадено впоследствие.

17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

Приложимото право е това по обичайното местопребиваване на ненавършилото пълнолетие дете в съответствие с Хагската конвенция от 1996 г. за закрила на детето.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат

каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Последна актуализация: 05/04/2019

Родителска отговорност - Румъния

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?
- 2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?
- 3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?
- 4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?
- 5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?
- 6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?
- 7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?
- 8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?
- 9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?
- 10 Към кой съд или орган трябва да се обърне, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложи към молбата си?
- 11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?
- 12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по производството?
- 13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?
- 14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?
- 15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?
- 16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърне, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?
- 17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

В румънския граждански кодекс (*Codul Civil*) се използва понятието **родителска отговорност** (*autoritate părintească*). **Родителска отговорност означава** всички права и задължения по отношение на детето и неговото имущество. Правата и задълженията се носят поравно от двамата родители и се упражняват в най-добрия интерес на детето. Родителската отговорност се упражнява, докато детето придобие пълна дееспособност.

Родителските права и задължения (предвидени в членове 487—499 от Гражданския кодекс и Закона за защита и насърчаване на правата на децата № 272/2004 (*Legea nr. 272/2004*)) по отношение на детето включват наред с другото:

- правото и задължението да установят и съхранят самоличността на детето. Детето трябва да бъде регистрирано непосредствено след раждането, като има право на име и гражданство. Родителите избират собственото и фамилното име на детето;
- правото и задължението да отглеждат детето. Родителите имат правото и задължението да отглеждат детето, да се грижат за неговото здраве и за физическото, психологическото и интелектуалното му развитие, за неговото възпитание, образование и професионално обучение в съответствие със собствените си убеждения и с качествата и нуждите на детето;
- правото и задължението да осигурят надзор върху детето;
- правото и задължението да осигурят издръжка за детето. Родителите са задължени както съвместно, така и поотделно, да предоставят издръжка за своето ненавършило пълнолетие дете. Родителите са задължени да издържат пълнолетното си дете до завършване на образованието, ако той/тя продължава да следва, но не по-късно от навършването на 26-годишна възраст;
- правото да налагат някои дисциплинарни мерки срещу детето. Забранено е предприемането на мерки, включително някои форми на физическо наказание, които биха могли да увредят физическото, психическото или емоционалното състояние на детето;
- правото да искат връщането на детето от всяко лице, което го задържа без да има право на това;
- правото на родителите да се съберат със своето дете. Това право е свързано с правото на детето да не бъде разделяно от родителите си, освен поради извънредни и временни причини (например мерки за временно настаняване в приемен дом);
- правото на родителя на лични отношения с детето му. Начини за осъществяване на лични отношения с детето например са: посещаване на детето в неговия дом, посещаване на детето, докато то е в училище, предоставяне на възможност на детето да прекарва ваканцията си с всеки от своите родители;
- правото да определят жилището на детето. Ненавършилото пълнолетие дете трябва да живее със своите родители. Ако родителите не живеят заедно, те определят жилището на детето по взаимно съгласие. В случай на разногласие между родителите решението се взема от Съда по настойничеството (*Instanța de tutelă*);
- **правото да дадат съгласие за годеж и брак на детето в случай на ненавършили пълнолетие деца, навършили 16-годишна възраст; правото да дадат съгласие за осиновяване на детето;**
- **правото да оспорват мерките, предприемани от органите по отношение на детето, и да подават молби и завеждат дела от свое име и от името на детето.**

Родителските права и задължения (предвидени в членове 500—502 от Гражданския кодекс) по отношение на имуществото на детето включват наред с другото:

- **управление на имуществото на детето.** Родителят няма права върху имуществото на детето, както и детето няма права върху имуществото на родителя, освен правото да наследява и правото на издръжка. Родителите имат правото и задължението да управляват имуществото на своето ненавършило пълнолетие дете и да представляват детето за целите на правни граждански актове или да дават своето съгласие относно такива актове. След като навърши 14 години, ненавършилото пълнолетие дете упражнява своите права и изпълнява задълженията си самостоятелно, но със съгласието на родителите и, по целесъобразност, на Съда по настойничеството;
- правото и задължението да представляват ненавършило пълнолетие дете за целите на граждански актове и да дават съгласието си относно такива актове. До навършване на 14-годишна възраст детето се представлява от родителите за целите на гражданските актове, тъй като не е дееспособно. На възраст 14—18 години детето разполага с ограничена дееспособност, при което упражнява своите права и изпълнява задълженията си самостоятелно, но с предварителното съгласие на родителите.

2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

Правата и задълженията принадлежат поравно на двамата родители (член 503, параграф 1 от Гражданския кодекс), когато родителите са сключили брак, но също и след развод (член 397 от Гражданския кодекс); същото се отнася и за децата, родени извън брака, чийто произход от двамата родители е установен, както и в случаите, когато двамата родители съжителстват като партньори (член 505, параграф 1 от Гражданския кодекс).

Родителската отговорност не се упражнява поравно от (разделени) родители: в случай на прекратяване на брака с развод, ако съдът прецени, че е в интерес на детето родителската отговорност да се упражнява само от единия родител (член 398 от Гражданския кодекс); в случай на унищожаване на брака (член 305, параграф 2 от Гражданския кодекс); ако детето е родено извън брака и родителите не съжителстват като партньори (член 505, параграф 2 от Гражданския кодекс).

Съгласно член 507 от Гражданския кодекс родителската отговорност се упражнява от единия от родителите, когато другият родител е починал, лишен е от родителски права или е поставен под запрещение.

Родителската отговорност се упражнява от родителите частично, когато правата и задълженията са възложени на трето лице или на институция за социално подпомагане (член 399 от Гражданския кодекс).

3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?

Родителят на непълнолетно дете, навършило 14-годишна възраст, има родителски права и задължения само по отношение на детето. Правата и задълженията по отношение на имуществото на детето се полагат на настойника на детето или на друго лице.

Настойничество на ненавършили пълнолетие деца се учредява, когато и двамата родители са починали, считат се за неизвестни, лишени са от родителски права или им е наложена наказателна санкция лишаване от родителски права, поставени са под запрещение, в неизвестност са или са обявени по съдебен ред за умрели, или когато съдът реши — в случай на прекратяване на осиновяване, че за защита на интересите на ненавършилото пълнолетие дете трябва да бъде учредено настойничество.

Настойничество се учредява и когато вследствие на налагане на мярка лишаване от родителски права, за детето не се грижи нито един от родителите му.

По исклучение съдът по настойничеството може да реши да настани детето при роднина на семейството или при друго семейство или лице — с тяхно съгласие, или в институция за полагане на грижи.

4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?

По принцип след развод родителската отговорност принадлежи съвместно на двамата родители или само на единия от родителите, ако това е обосновано от защитата на най-добрия интерес на детето. Другият родител запазва правото да следи как се отглежда и образова детето и правото да даде съгласието си за неговото/нейното осиновяване.

По исклучение Съдът по настойничеството може да реши да настани детето при роднина на семейството или при друго семейство или лице — с тяхно съгласие, или в институция за полагане на грижи. Те упражняват правата и изпълняват задълженията на родители по отношение на детето (член 399 от Гражданския кодекс).

Когато детето е родено извън брака, но родството и с двамата родители е установено, родителската отговорност се упражнява съвместно и поравно от родителите, ако те съжителстват като партньори. Ако родителите на детето, родено извън брака, не съжителстват като партньори, родителската отговорност се упражнява само от единия родител.

Развод по взаимно съгласие може да бъде допуснат от нотариус, дори ако има ненавършили пълнолетие деца, родени от брака, извън брака или които са осиновени, ако съпрузите са постигнали споразумение по всички аспекти, касаещи: фамилното име, което децата ще ползват след развода, упражняването на родителските права от двамата родители, определянето на дома на децата след развода, как ще бъдат съхранени личните отношения между разделения родител и всяко дете, както и определянето на приноса на всеки от родителите към покриването на разходите по отглеждане на детето, възпитанието, образованието и професионалното обучение на децата. Ако от констатацията в доклада на социалните служби стане ясно, че споразумението между съпрузите относно съвместното упражняване на родителската отговорност или относно определянето на дома на децата не е в интерес на детето, нотариусът отхвърля молбата за развод и съветва съпрузите да се обърнат към съда.

5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?

Родителите могат да постигнат съгласие относно упражняването на родителската отговорност или за мерките, които да бъдат предприети за закрила на детето, със съгласието на Съда по настойничеството, ако това е в най-добрия интерес на детето (член 506 от Гражданския кодекс).

Страните могат да се явят по всяко време в хода на производството, дори без да са призовани, за да поискат утвърждаване на тяхното споразумение с произнасяне на съдебно решение според това споразумение. Съдебното решение за утвърждаване на споразумението е окончателно и подлежи на изпълнение.

6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?

Медиацията е факултативен способ, който се използва преди да бъде сезиран съда. В хода на съдебния процес съдебните органи са задължени да уведомят страните за възможността да се използва медиация и за предимствата от това. Ако не бъде постигнато споразумение чрез медиация, спорните въпроси се решават от съда.

7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?

Вж. отговора на въпрос 1.

8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?

Ако съдът реши, че родителската отговорност трябва да се упражнява само от единия от родителите, въпросният родител решава самостоятелно всички въпроси, свързани с детето. Другият родител запазва правото да следи възпитанието и образованието на детето, както и правото да даде съгласие за неговото осиновяване.

9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?

Родителите упражняват родителската отговорност съвместно и поравно. Що се отнася до добросъвестни трети страни, ако някой от родителите самостоятелно извърши обикновено правно действие за упражняване на родителски права и изпълнение на родителски задължения, тогава се приема, че той е действал със съгласието на другия родител.

10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложат към молбата си?

Молбите за защита на физически лица, които попадат в сферата на компетентност на съда по настояничеството и семейните въпроси (*съд от първа инстанция или, по целесъобразност, Трибуналет за непълнолетни лица и семейноправни въпроси — tribunalele specializate pentru minori și familie*), се разглеждат от териториално компетентния съд по постоянното или временното местожителство на защитеното лице (член 94 от Гражданския процесуален кодекс (*Codul de Procedură Civilă*)).

Съдът по местожителството на ищеца е компетентен да разглежда молби, свързани с установяването на майчинство или бащинство, а съдът по местожителството на ищеца, който се явява възискател на издръжка, е компетентен да разглежда молби, свързани със задължения за издръжка (включително държавна издръжка за деца).

Документите, които трябва да бъдат приложени към исковата молба, са: копие на удостоверение за раждане на ненавършилото пълнолетие дете, копие на личната карта, копие на съдебното решение за развод, постигнатото споразумение чрез медиация (ако има такова) и всички други документи, които се считат за полезни при разрешаване на делото. Молбата е освободена от гербов налог.

11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?

Съдът може да предприема временни мерки чрез заповед на председателя в хода на целия бракоразводен процес (специално производство с по-кратки срокове за уреждане) относно определянето на дома на ненавършилите пълнолетие деца, относно задължението за издръжка, относно събирането на държавната издръжка за деца и относно ползването на семейното жилище (член 919 от Гражданския процесуален кодекс).

12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по производството?

Правна помощ може да се предоставя въз основа на Извънредна наредба № 51/2008 (*Ordonanța de Urgență nr. 51/2008*) относно публичната правна помощ по граждански въпроси, одобрена и изменена със Закон № 193/2008 (*Legea nr. 193 /2008*), с последващите изменения.

Правната помощ може да бъде предоставена отделно или кумулативно под формата на съдействие от адвокат, заплащане за вещо лице, устен или писмен превод, плащане на таксата на съдебен изпълнител, за освобождавания, намаления, разсрочване или отсрочване на плащането на съдебни такси.

На пълна правна помощ имат право лица, чиито нетни месечни доходи на човек от семейството са били под 300 RON през последните два месеца преди подаването на молбата. Ако доходът е бил под 600 RON, правната помощ се покрива на 50%. Определените условия обаче не пречат заявителите, чиито средства надвишават посоченото ниво, да получат правно съдействие, ако докажат, че не могат да заплатят съдебните разходи поради разлика в жизнения стандарт в държавата на постоянното или обичайно местожителство и държавата на съда.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?

Съдебните решения по дела, свързани с упражняване на родителска отговорност (присъединени към бракоразводно дело или като самостоятелно дело), подлежат само на обжалване или само на съдебно преразглеждане в срок до 30 дни, считано от постановяването на съдебното решение, ако става дума за съдебно решение за утвърждаване на споразумението между страните.

14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?

Ако длъжникът не изпълни доброволно своето задължение, взыскателят трябва да се обърне към съдебен изпълнител. Съдебният изпълнител иска от компетентния съд по местоизпълнението съгласие за принудително изпълнение. Въпросът се решава в закрито заседание, без призоваване на страните.

Ако искането за принудително изпълнение бъде уважено, съдебният изпълнител изпраща съдебно разпореждане и призовка до родителя или лицето, при което е настанено ненавършилото пълнолетие дете, с което му съобщава датата, на която трябва да се яви с ненавършилото пълнолетие дете, което следва да бъде поето от взыскателя, или му нарежда да позволи на другия родител да упражнява своето право на лични отношения с ненавършилото пълнолетие дете.

Ако длъжникът не изпълни своето задължение, съдебният изпълнител преминава към принудително изпълнение в присъствието на представител на Генерална дирекция „Социално подпомагане и закрила на детето“ и, при нужда, в присъствието на психолог и полицейски служители. Никой няма право да тормози ненавършилото пълнолетие дете или да го подлага на натиск в хода на принудителното изпълнение.

Ако длъжникът не изпълни своето задължение, определената от съда санкция важи до изпълнението, като съдебният изпълнител сезира прокурора за започване на преследване по наказателен ред.

Ако ненавършилото пълнолетие дете откаже, изпълнителят представя официален доклад на представителя на Генерална дирекция „Социално подпомагане и закрила на детето“ и компетентният съд нарежда ненавършилото пълнолетие дете да премине програма за консултиране, която се съставя въз основа на доклада на психолога. Ако ненавършилото пълнолетие дете откаже това, след като е възобновено принудителното изпълнение, взыскателят може да се обърне към съда за налагане на санкция.

15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

За признаване на решение относно родителската отговорност се прилагат разпоредбите на Регламент (ЕО) № 2201/2003. Молбата се подава до съда по постоянното местожителство на ответника или по неговото местопребиваване в Румъния. Решението за признаване може да се обжалва пред апелативния съд (*Curtea de Apel*), който е териториално компетентен, или да се оспори с искане за съдебно преразглеждане пред Висшия касационен съд (*Înalta Curte de Casație și Justiție*).

16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърне, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

За да оспори признаването на решение относно родителската отговорност, заинтересованото лице може да се обърне към трибунала по местожителството на ответника или неговото местопребиваване в Румъния.

17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

В член 2611 от Гражданския кодекс е предвидено, че приложимото право по отношение на родителската отговорност и защитата на децата се определя в съответствие с Конвенцията за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата, приета в Хага на 19 октомври 1996 г., ратифицирана със Закон № 361/2007.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Последна актуализация: 27/10/2016

Родителска отговорност - Словакия

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [sk](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?
- 2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?
- 3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?
- 4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?
- 5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?
- 6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?
- 7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?
- 8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?
- 9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?
- 10 Към кой съд или орган трябва да се обърне, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложи към молбата си?
- 11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?
- 12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по производството?
- 13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?
- 14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?
- 15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?
- 16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърне, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?
- 17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

Според Закона за семейството на Словакия (Закон № 36/2005 за уреждане на семейните въпроси и за изменение на някои други закони — *Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov*) и съдебната практика, родителската отговорност (т.е. родителските права и задължения — упражняване на родителските права) по-специално включва грижи за детето, издръжка, представителство и управление на имуществото на детето.

2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

Родителските права и задължения по отношение на детето принадлежат съвместно на двамата родители, независимо от това дали детето е родено в брака или извън брака и дали родителите живеят заедно или не (имат брак, разделени са или са разведени).

Съдът може да лиши родител от неговите/нейните родителски права и задължения (или да ги ограничи), когато сериозни обстоятелства го налагат, както е предвидено в член 38, параграф 4 от Закона за семейството.

Съдът може да признае родителските права и задължения на ненавършил пълнолетие родител на възраст над 16 години за полагане на лични грижи за ненавършило пълнолетие дете, ако са спазени условията, предвидени в член 29 от Закона за семейството.

3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?

Да. Ако и двамата родители на ненавършило пълнолетие дете са недееспособни, били са лишени от родителски права и задължения или са починали, съдът трябва да назначи настойник, който да отглежда лично ненавършилото пълнолетие дете, да го представлява и да управлява имуществото на детето.

4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?

Съдът трябва да се произнесе по разпределяне и упражняване на родителските права и задължения (дори когато двамата родители продължават да упражняват родителските права и задължения съвместно) или да одобри споразумение между тях.

Според член 36, параграф 1 от Закона за семейството “[p]одителите на ненавършило пълнолетие дете, които живеят разделено, може по всяко време да постигнат споразумение относно упражняването на своите родителски права и задължения. Ако родителите не постигнат споразумение, съдът може да определи как да упражняват техните права и задължения дори за това да не е подадена молба. По-специално съдът определя на кой от родителите да предостави упражняването на родителските права (*osobná starostlivosť* — лични грижи) по отношение на ненавършилото пълнолетие дете. Разпоредбите на членове 24, 25 и 26 се прилагат *mutatis mutandis*.

5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?

Споразумението между родителите по отношение на родителските права и задължения трябва да бъде одобрено от съда.

6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?

Възможно е извънсъдебно разрешаване на спорове чрез медиация в съответствие със Закон № 420/2004 относно медиацията. Този закон се прилага също така при спорове, произтичащи от отношения, които се уреждат от семейното право. Медиацията е извънсъдебна процедура, в рамките на която съответните страни използват помощта на медиатор, за да разрешат спор, възникнал от тяхно договорно или друго правоотношение. Всяко споразумение, което е постигнато чрез медиация, трябва да бъде оформено в писмен вид и е обвързващо за страните в производството по медиация.

7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?

По принцип съдът може да се произнася по всички въпроси освен присъждане на самостоятелно упражняване на родителските права (лични грижи) на единия от родителите. Родител може да упражнява сам родителските права по отношение на детето само ако другият родител е лишен от родителски права и задължения. На практика обаче съдът определя кой от родителите следва да поеме личната грижа за детето, кой да представлява детето и да управлява имуществото на детето. Съдът решава също така по какъв начин родителят, на когото не е присъдено упражняването на

родителските права по отношение на детето, следва да участва в издръжката на детето и одобрява споразумението между родителите за плащането на издръжка.

8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?

Терминът „родителска отговорност“ няма пряк аналог в контекста на словашкото семейно право. В словашкото семейно право се използва терминът „родителски права и задължения“, които винаги се упражняват съвместно от двамата родители (затова никога не може да има „самостоятелно упражняване на родителските права“, освен ако другият родител е починал, недееспособен или лишен от родителски права и задължения). Трябва да се прави разлика между тези случаи и поверяването на детето на „личните грижи“ на дадено лице. Ако детето е поверено на личните грижи на единия от родителите, въпросният родител може да взема решения по всички текущи въпроси, свързани с ежедневието на детето, без съгласието на другия родител, но за всички важни въпроси, касаещи упражняването на родителските права и задължения (управление на имуществото на детето, преместване на детето в чужбина, гражданство, даване на съгласие за предоставяне на здравни грижи, подготовка за бъдеща професия), е необходимо съгласието на другия родител. Ако родителите не могат да постигнат съгласие по даден въпрос, съдът се произнася по молба на единия от родителите.

9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?

Съдът може да постанови двамата родители да се редуват при полагането на лични грижи (т.е. съвместно упражняване на родителските права), ако и двамата са в състояние да отглеждат детето и желаят да полагат лични грижи за него и ако това решение е в най-добър интерес на детето с оглед по-доброто удовлетворяване на неговите или нейните потребности. Ако поне единият от родителите е съгласен с условията на споделени лични грижи за детето, съдът трябва да прецени дали съвместните лични грижи са в интерес на детето.

Вж. всички предходни отговори, по-специално отговора на въпрос 8.

10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложат към молбата си?

Молбите относно родителски права и задължения се подават до районния съд по местожителството на детето. Не е необходимо да се спазват каквито и да било формалности или да се прилагат документи, тъй като това е производство, което съдът може да образува служебно. Представянето на документи зависи от съдържанието на молбата. Обикновено е необходимо удостоверението за раждане на детето.

11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?

Прилага се опростена процедура с по-малко формалности. Има възможност за постановяване на временни мерки, което става по реда на спешно производство.

12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по производството?

Всички производства за уреждане на родителските права и задължения са освободени от съдебни такси. Понастоящем системата за правна помощ в Словакия е ограничена до освобождаването от плащането на съдебни такси и безплатното осигуряване на представител. Много малко хора избират да бъдат представлявани от адвокат, като се има предвид, че производството за родителските права и задължения е охранително. Ако обаче дадено лице отговаря на правните условия за индивидуално освобождаване от съдебни такси, по свое усмотрение съдът може безплатно да осигури представител, в това число адвокат, ако сметне, че представителството е необходимо за защитата на интересите на страната.

Съдът насочва към Центъра за правна помощ всички страни, които искат да им бъде назначен адвокат и отговарят на условията за освобождаване от съдебни такси. Съдът уведомява страните за тази възможност. Съдът може да освободи дадена страна напълно или частично от съдебни такси, ако това е обосновано от нейното положение и ако това не би било произволен или очевидно неуспешен опит или възпрепятстване на правосъдието. Освен ако съдът реши друго, освобождаването се отнася за цялото производство и има обратно действие. Все пак такси, които са платени преди издаването на решението за освобождаване, не се възстановяват.

Центърът за правна помощ предоставя правна помощ и система за сигурност на физически лица, които, поради своето икономическо положение, не могат да се възползват от правни услуги, за да упражнят и защитят своите права. Обхватът на предоставената правна помощ е уреден със Закон № 327/2005 относно предоставянето на правна помощ на лица в неблагоприятни икономически условия.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?

Да, възможно е да се обжалват решения за родителски права и задължения.

14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?

Молбата за принудително изпълнение на решение се подава до общия съд на детето. Производството за принудително изпълнение на решение е уредено със Закон № 99/1963 — Граждански процесуален кодекс.

Прилагат се обикновените изпълнителни процедури (съдебно принудително изпълнение), освен когато става дума за принудително изпълнение на решения за лични грижи (ако дете следва да бъде върнато на родител, който според решението има право да полага лични грижи). В такива случаи производството е по-строго (финансови санкции и евентуална намеса на полицията или други компетентни правоприлагащи органи).

15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

Съдебните решения за родителските права и задължения, издадени от съд в друга държава членка, се признават и изпълняват в Република Словакия без изискване на специални процесуални действия в съответствие с член 21, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, т.е. без да е необходимо решението да се обявява за изпълняемо.

Дадена заинтересована страна обаче може да поиска решение относно родителски права и задължения, издадено в друга държава членка, да бъде обявено за изпълняемо и тогава се прилага процедурата, предвидена в глава III, раздел 2 от Регламента.

Молбите се подават до районния съд по местожителството на детето или, ако детето няма местожителство, до съда, в чийто район понастоящем детето пребивава, а ако там няма такъв съд, компетентен е Районният съд I в Братислава.

Към молбата за признаване на решение или за обявяване на решение за изпълняемо трябва да бъде приложено копие на решението за родителските права и задължения, което отговаря на изискванията за доказване на автентичността, и документ, удостоверяващ решението, който се издава по искане на заинтересованата страна от съответния съд на произход, т.е. съда, който е издал решението за родителските права и задължения.

16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърна, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Молбите винаги се подават до районния съд, който е издал първоначалното решение, но жалбите се разглеждат от окръжния съд. Жалбите срещу признаването на решения относно родителските права и задължения се разглеждат и по тях се вземат решения в съответствие с Гражданския процесуален кодекс.

17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

Словашките съдилища се произнасят по производства относно родителски права и задължения само ако детето има обичайно местожителство в Република Словакия. Ако детето не живее в Република Словакия, но там се намира неговото или нейното обичайно местопребиваване, или ако родителите не живеят в Република Словакия или са граждани на различни държави, тогава се прилагат разпоредбите на словашкото законодателство в съответствие с Хагската конвенция за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата (реф. № 344/2002) (глава III от Конвенцията).

Според Закон № 97/1963 относно международното частно и процесуално право отношенията между родителите и децата, включително възникването или прекратяването на родителски права и задължения, се ръководят от правото на държавата по обичайното местопребиваване на детето. В изключителни случаи съдът може да вземе предвид правото на друга държава, когато е налице важна връзка с разглеждания въпрос и ако това е необходимо с оглед защитата на детето или неговото или нейното имущество. Родителските права и задължения, които произтичат от държавата по първоначалното обичайно местопребиваване на детето, остават в сила дори при промяна на обичайното местопребиваване на детето. Ако единият от родителите не притежава някое от родителските права и задължения, които

са признати според словашкото право, упражняването на въпросните права и задължения започва, когато детето има обичайно местопребиваване в Република Словакия. Упражняването на родителските права и задължения се ръководи от правото на държавата по обичайното местопребиваване на детето.

Разпоредбите на Закона относно международното частно и процесуално право се прилагат само ако няма международно споразумение или ако съществуващото международно споразумение не съдържа стълкновителни критерии за определяне на приложимото право.

Освен Хагската конвенция от 1996 г., Република Словакия е обвързана по редица двустранни споразумения, съдържащи разпоредби относно приложимото право, и тези разпоредби имат предимство пред разпоредбите на Закона относно международното частно и процесуално право в производства за родителски права и задължения. Въпросните споразумения са следните:

България: Договор между Чехословашката социалистическа република и Народна република България за правна помощ и уреждане на отношения по граждански, семейни и наказателни дела (София, 25 ноември 1976 г., Указ № 3/1978)

Хърватия, Словения: Договор между Чехословашката социалистическа република и Социалистическа федеративна република Югославия за уреждане на отношения по граждански, семейни и наказателни дела (Белград, 20.1.1964 г., Указ № 207/1964)

Унгария: Договор между Чехословашката социалистическа република и Народна република Унгария за правна помощ и уреждане на отношения по граждански, семейни и наказателни дела (Братислава, 28 март 1989 г., реф. № 63/1990)

Полша: Договор между Чехословашката социалистическа република и Народна република Полша за правна помощ и уреждане на отношения по граждански, семейни и наказателни дела (Варшава, 21.12.1987 г., Указ № 42/1989)

Румъния: Договор между Чехословашката социалистическа република и Народна република Румъния за правна помощ и уреждане на отношения по граждански, семейни и наказателни дела (Прага, 25.10.1958 г., Указ № 31/1959)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Последна актуализация: 14/01/2019